

На основу члана 63. Закона о поштанским услугама („Службени гласник РС”, бр. 18/05 и 30/10) и члана 45. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС и 72/12),

Влада доноси

СТРАТЕГИЈУ РАЗВОЈА ПОШТАНСКИХ УСЛУГА У СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД 2013-2016. ГОДИНЕ

1. Увод – Кратак преглед

Стратегијом развоја поштанских услуга у Србији за период 2013-2016. године (у даљем тексту: Стратегија) се предвиђа низ активности којима ће се побољшати квалитет поштанских услуга и ефикасност поштанске мреже (физичке, електронске и финансијске), омогућити одрживи развој поштанског сектора и његове економије, обезбедити универзална поштанска услуга која је прилагођена друштвеном, економском и технолошком окружењу и унапредити раст поштанског тржишта и услуга.

Мисија

Република Србија ће стимулисати подизање ефикасности приступа свим поштанским услугама и омогућавати комуникацију са свим грађанима уз:

- 1) Гаранцију слободног протока пошиљака на јединственој територији;
- 2) Приступачне цене универзалне поштанске услуге;
- 3) Међуповезаност између стејхолдера;
- 4) Подизање нивоа задовољства корисника сходно њиховим променљивим потребама.

Визија

Поштански сектор треба да остане један од основних и незаменљивих делова (чинилаца) националне економије и даљег привредног и друштвеног развоја Републике Србије.

Стратешки циљеви

- 1) Развој поштанског тржишта сходно потребама привреде и грађана Републике Србије, а у складу са директивама Европске уније и препорукама Светског поштанског савеза;
- 2) Развој универзалне поштанске услуге у Републици Србији;
- 3) Развој и реструктурирање јавног поштанског оператора;
- 4) Иновација постојећих и развој савремених поштанских услуга (поштанских, финансијских и електронских) и одрживост и ефикасност поштанске мреже и технологија;
- 5) Развој одговарајућих стандарда и регулативе, у области квалитета поштанских услуга, сигурности и безбедности корисника и запослених у поштанској делатности, као и сигурности поштанских пошиљака, а у складу са директивама Европске уније и актима Светског поштанског савеза и других релевантних институција;
- 6) Омогућити интероперабилност (међуповезаност) са међународном мрежом;

- 7) Унапређење позиције Републике Србије у регионалним и међународним организацијама у области поштанског саобраћаја;
- 8) Развој људских ресурса;
- 9) Прихватање друштвене одговорности и заштита животне средине.

У оквиру наведених циљева, Стратегијом су дефинисане обавезе Владе, надлежног министарства, националног регулатора, јавног поштанског оператора и поштанских оператора, као учесника у реализацији циљева који су посебно разрађени Акционим планом.

Основне премисе

Промене које се убрзано дешавају и које воде ка либерализацији тржишта и глобализацији економије, комбиноване са спровођењем поштанске реформе, представљају окосницу у јачању конкурентности на националном и међународном поштанском тржишту. У вези поштанских реформи мора се имати на уму да у овом тренутку не постоји јединствен стандардни модел по коме би поштанске администрације спровеле реформу. Стање на тржишту у нашој земљи, степен развоја поштанске инфраструктуре и постојање конкуренције у приватном сектору одређују модел за спровођење реформи чиме се осигурава развој поштанских сектора.

Очекивања корисника и њихове потребе задовољиће се развојем нових технологија и већом и разноврснијом понудом нових услуга. Поштанска мрежа због своје доступности и јединствености отвара нове могућности за задовољење потреба корисника услуга на комуникационом тржишту, чиме поштански сектор постаје значајан чинилац за развој информационог друштва. Посматрано са становишта техничко-технолошких фактора, развој технологије, пре свега информационих и комуникационих технологија, значајно утиче на поштански сектор, с тим да искуства поштанских оператора у великом броју земаља указују да кроз сарадњу са државним институцијама и међународним организацијама, као и кроз увођење услуга нове генерације, оператори могу успешно пословати и у условима дигиталне ере.

Развој сектора поштанских услуга може значајно утицати на велика предузећа, која у настојању да издвоје споредне делатности од основне, велики део истих могу препустити поштанским операторима. Приметна је експанзија предузећа чија је основна делатност дистрибутивна логистика. Њихов производ представља модификовану поштанску услугу у сегменту места и времена преузимања и ручења пошиљака, која се креира на принципу „од врата – до врата”.

Доношењем бројних системских закона који су хармонизовани са законодавством ЕУ унапређују се домаћи правни и институционални оквири различитих области, при чему се поштанска регулатива усклађује са међународном регулативом, односно са директивама ЕУ.

Имајући у виду пројекције ММФ-а које се односе на укупна привредна кретања, као и макроекономске индикаторе за Републику Србију, може се очекивати постепена стабилизација економске ситуације, што ће се последично одразити и на стабилност раста поштанских услуга.

Поштанске услуге имају кључну улогу у економском и друштвеном развоју свих држава Европе из разлога што су од приоритетног значаја због вишеструких користи које пружају привредним субјектима и грађанима.

Скраћенице и изрази који се користе у тексту Стратегије имају следеће значење:

БДП	Бруто друштвени производ
НПО	Национални поштански оператор
ЈПО	Јавни поштански оператор
ПО	Поштански оператори
СПС	Светски поштански савез (Universal Postal Union – UPU)
ММФ	Међународни монетарни фонд (International Monetary Fund)
МТТ	Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација
МФП	Министарство финансија и привреде
РЗС	Републички завод за статистику
УПУ	Универзална поштанска услуга
РПУ	Резервисана поштанска услуга
ЕУ	Европска унија (European Union)
ЦЕН	Европски комитет за стандардизацију (European Committee for Standardization - CEN)
ЦЕРП	Европски комитет за поштанску регулативу (European Committee for Postal Regulation – CERP)
ЕК	Европска комисија (European Commission – EC)
УН	Уједињене нације (United Nations – UN)
ЈПМ	Јединица поштанске мреже
УПС	Унутрашњи поштански саобраћај
МПС	Међународни поштански саобраћај
НРТ	Национално регулаторно тело
ИКТ	Информационо комуникационе технологије
РАПУС	Републичка агенција за поштанске услуге
ГПЦ	Главни поштански центар
ПЛЦ	Поштанско логистички центар
РПЛЦ	Регионални поштанско логистички центар
ЕРГП	Група европских регулатора у области поштанских услуга (European Regulator Group for Postal Services - ERGP)
ИСС	Институт за стандардизацију Србије
АС	Административни савет Светског поштанског савеза (Council of Administration – CA)
ПОВ	Поштанско оперативно веће Светског поштанског савеза (Postal Operation Council – POC)

Списак табела

Табела 2.1	Структура тржишта поштанских услуга по операторима 2011/2010.
Табела 2.2	Структура тржишта по врстама поштанских услуга 2011/2010.
Табела 2.3	Структура тржишта по врстама услуга осталих поштанских оператора 2011/2010.
Табела 2.4	Подела поштанских услуга на тржишту Републике Србије
Табела 2.5	Преглед усклађености Закона о поштанским услугама са директивом 2002/39/ЕС
Табела 2.6	Преглед примене поштанске регулативе у пракси
Табела 2.7	Основне регулаторне активности НРТ у одабраним европским земљама
Табела 2.8	Ниво независности регулаторних институција у одабраним европским земљама
Табела 3.1	Преглед поштанских директива
Табела 5.1	Акциони план реализације Стратегије развоја поштанских услуга у Србији за период 2013-2016. године

Списак слика

Слика 2.1 Запослени у НПО у Европи 2010. године (% укупног броја запослених)

Слика 2.2 Учешће НПО одабраних европских земаља у БДП-у у 2010. години (%)

Слика 2.3 Поштарина за писмо до 20 грама у еврима у 2010. години

Слика 2.4 Број становника по јединици поштанске мреже у 2010. години

Слика 2.5 Број поштанских сандучића на 10.000 становника у 2010. години

Слика 2.6 Укупан број писмоносних пошиљака по становнику у 2010. години

Слика 2.7 Укупан број поштанских услуга у Републици Србији (у милионима јединица)

Слика 2.8 Раст поштанских услуга у Републици Србији (Индекс: 2005 =100)

Слика 2.9 Промена улоге поштанског регулатора

Слика 4.1 Матрица предности и ризик различитих сценарија развоја поштанског саобраћаја

2. Анализа стања тржишта поштанских услуга у Републици Србији

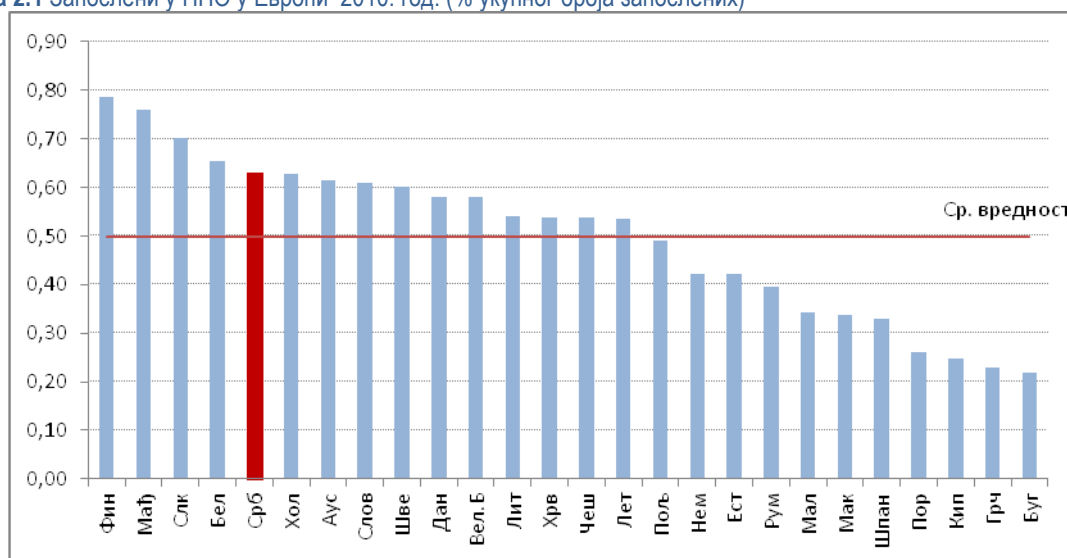
2.1. Значај поштанских услуга за економски и друштвени развој Републике Србије

Поштански сектор у Републици Србији са више од 40 ПО, који пружају поштанске услуге у области пријема, прераде, превоза и уручења писмоносних пошиљака, пакета као и експрес преноса пошиљака, има посебан значај за економски и друштвени развој државе. Овај сектор тренутно запошљава око 18.800 радника што представља 0,79% свих запослених у Републици Србији.

Укупни приходи које је поштанска делатност остварила у 2011. години износе око 11 милијарди динара, што чини око 0,32% БДП-а за 2011.¹ годину. С друге стране поштанске услуге спадају у ред високо софистицираних услуга па самим тим представљају делатност која може успешно да подржи даљи привредни развој земље.

У односу на поштанско тржиште у другим европским земљама поштанско тржиште Републике Србије може се сврстати у ред средњих тржишта. Просечан број запослених у НПО у односу на укупан број запослених је 0,50% (Слика 2.1.), при чему се тај удео креће од 0,22% у Бугарској па до 0,79% у Финској (Република Србија 0,63%).

Слика 2.1 Запослени у НПО у Европи 2010. год. (% укупног броја запослених)

Извор: Еуростат, Републички завод за статистику

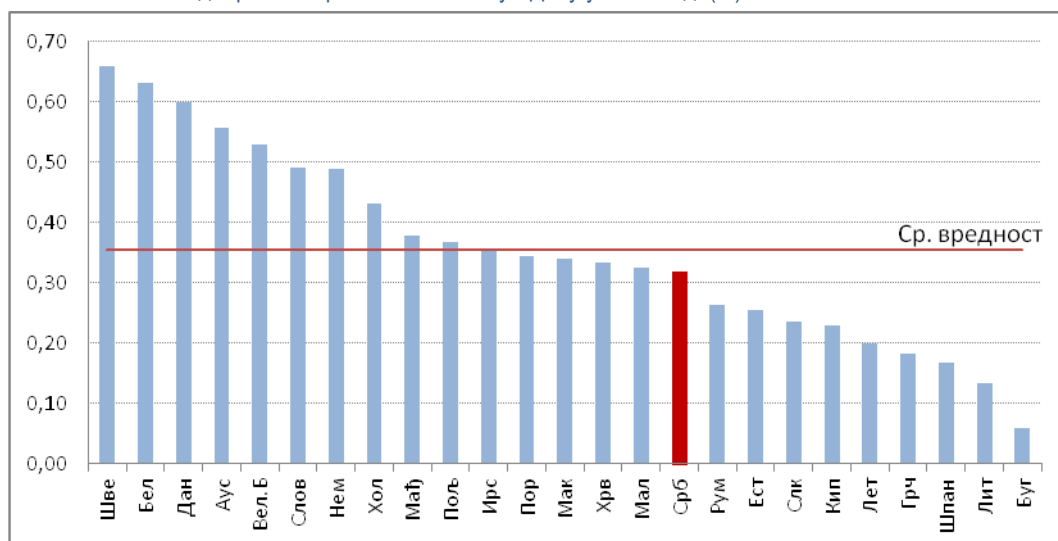
У европским земљама НПО у БДП-у учествују са просечно 0,36% (Слика 2.2). У већини земаља западне Европе (Шведској, Белгији, Великој Британији, Немачкој итд.) НПО има веће учешће у БДП-у него што је то случај у земљама Источне и Јужне Европе.

Када се поред НПО посматра поштански сектор у целини (УПС и МПС, интегратори и др.) овај удео је још већи и креће се од око 0,30% у Источној и Јужној Европи до преко 1% у западној Европи и Скандинавији (1,4% Шведска)².

¹ Извор: Републички завод за статистику, Извештај о раду РАПУС-а за 2011.

² Извор: DG MARKT *Main developments in the postal sector (2008-2010)*

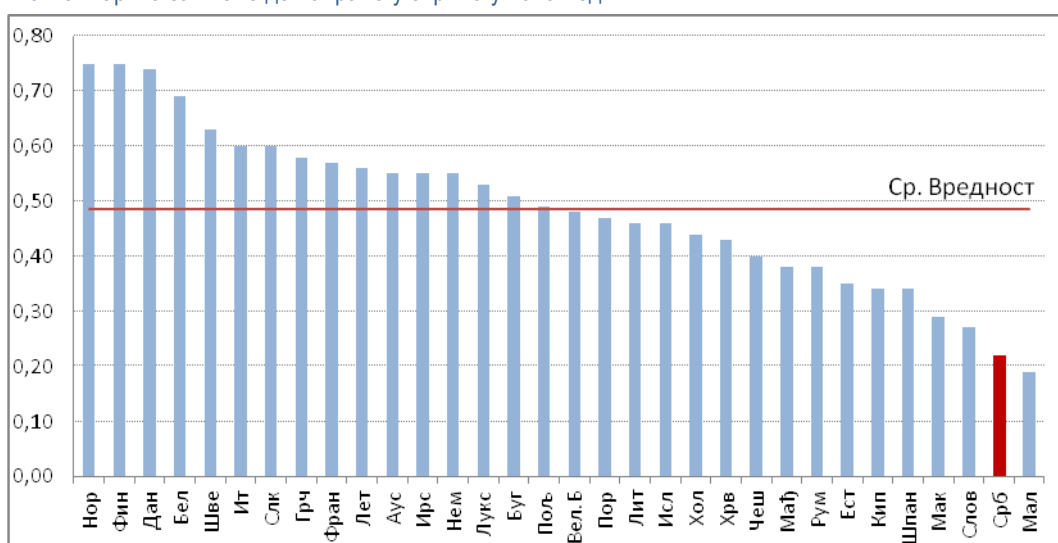
Слика 2.2 Учешће НПО одабраних европских земаља у БДП-у у 2010. год. (%)

Извор: Еуростат, Републички завод за статистику

Цене поштанских услуга у Европи се значајно разликују од земље до земље. У посматраним европским земљама поштарина за писмоносну пошиљку до 20 грама у 2010. години кретала се у распону од 0,19 € на Малти, па све до 0,75 € у Норвешкој, док је у Републици Србији у посматраном периоду она износила 0,22 € (Слика 2.3).

Слика 2.3 Поштарина за писмо до 20 грама у еврима у 2010. год.

Извор: Еуростат, НПО

Тржиште поштанских услуга у Републици Србији је у великој мери либерализовано па самим тим су сви ПО, посебно у области експрес услуга, принуђени да развијају конкурентске стратегије. На тај начин се константно повећава брзина и квалитет поштанских услуга, а смањује се њихова цена. Док, с друге стране, због повећања конкуренције долази и до повећања броја нових услуга, као и до раста инвестиција у овај сектор.

Значајан раст поштанског сектора у Републици Србији се може остварити путем стварања стабилнијег пословног окружења, корпоратизације ЈПО и даљом либерализацијом. Либерализација ЈПО и даљи развој поштанског тржишта намећу потребу реструктурирања организационе структуре, повећања ефикасности, смањења трошкова, промене структуре запослених, искоришћења постојеће поштанске мреже на најефикаснији начин и ширење палете других/додатних услуга које ће бити доступне корисницима у ЈПМ.

На тржишту поштанских услуга у Републици Србији, поштанске услуге обављају:

- 1) ЈПО, који поседује лиценцу за пружање УПУ, уз ексклузивно право обављања РПУ;
- 2) ПО, који поседују одобрења за обављање поштанских услуга.

Према званичним подацима РАПУС-а од 4. септембра 2012. године, у Републици Србији, поред ЈПО, укупно 47 оператора поседује важеће одобрење за обављање поштанских услуга ван домена УПУ. У 2010. години ЈПО је добио лиценцу, а 27 оператора је добило одобрења; у 2011. години издато је 13, а у 2012. години још седам одобрења за пружање поштанских услуга. Сви оператори су добили одобрења за временски период од 10 година. У односу на место седишта, 37 оператора је регистровано у Београду, три оператора у Новом Саду, два у Шапцу, а у Сремској Каменици, Руми, Чачку, Кикинди, Нишу и Суботици по један.

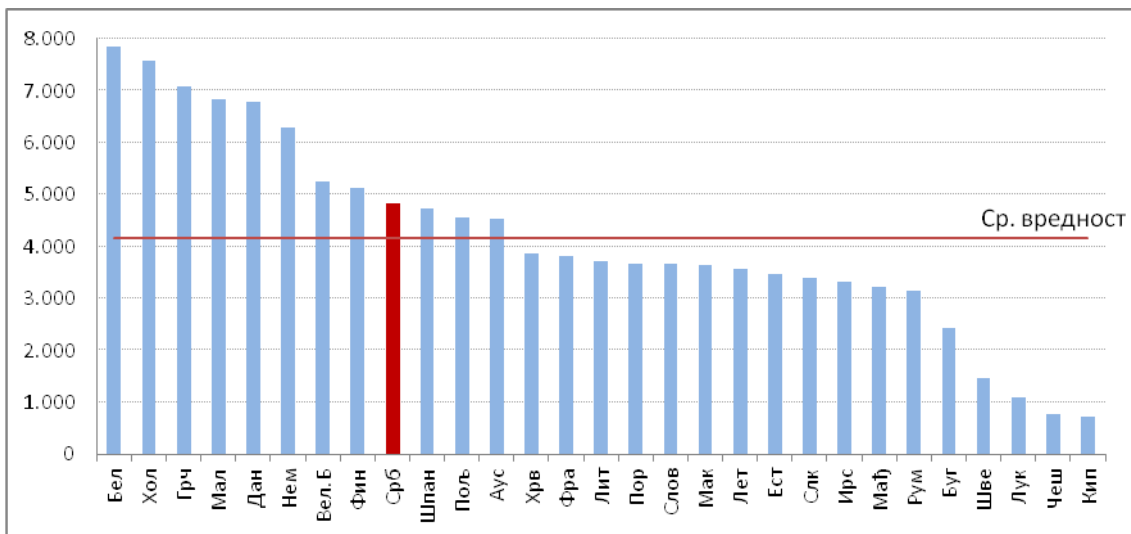
Према критеријуму врсте услуга, као и територије на којој се пружају те услуге, поштански оператори се могу разврстати на следећи начин:

- 1) 43 поштанска оператора су регистровани искључиво за пријем, прераду, превоз и уручење експрес пошиљака, међу којима су и глобални приватни оператори *FedEX* (представник - *Flying cargo YU*), *TNT* (представник *Tim kop-TNT*) и *UPS* (представник *Express courier*). 32 оператора, обавља делатност на локалном нивоу, 16 у националним оквирима. Од наведених шест ПО је укључено и у токове међународног саобраћаја, при чему *TNT* и *UPS* и поред тога што поседују дозволу за обављање експрес услуга на територији Републике Србије тренутно услуге пружају само у МПС. Од укупног броја оператора који раде на локалном нивоу, 24 оператора пружа услуге искључиво на територији града Београда, два оператора искључиво на територији Новог Сада, док шест оператора поред Београда и Новог Сада покривају Ниш, Севернобачки округ, Ириг, Руму и Бачку Паланку;
- 2) два оператора који су регистровани за обављање услуга пријема, прераде, превоза и уручења како експрес пошиљака, тако и пакета масе веће од 10kg, „*New Balkan trans*” послује на националном нивоу, а „*City dostava*” покрива градове Београд, Нови Сад и Бачку Паланку;
- 3) три оператора који су поред претходно наведених услуга регистровани и за пружање услуга пријема, прераде и превоза међународних пакета у полазу из Републике Србије, масе веће од 10 kg, као и услуга прераде и уручења међународних пакета масе веће од 20 kg у долазу, међу којима је и „*DHL International*” који своје услуге врши, како на територији Републике Србије, тако и на међународном нивоу, док „*YU PD EXPRESS-D Express*”, услуге обавља само на националном нивоу. Трећи оператор је ЈП ПТТ саобраћаја „Србија”.

Као основни показатељи развијености поштанског тржишта у Републици Србији могу се узети број становника по ЈПМ, број поштанских сандучића на 10.000 становника, као и број писмоносних пошиљака по становнику годишње.

Број ЈПМ и број поштанских сандучића на 10.000 становника представљају индикаторе доступности поштанске мреже. У поређењу са осталим европским земљама (Слика 2.4.) доступност поштанских услуга, када се ради о ЈПМ, у Републици Србији је на нивоу европског просека са 4.821 становником по ЈПМ (4.153 у Европи).

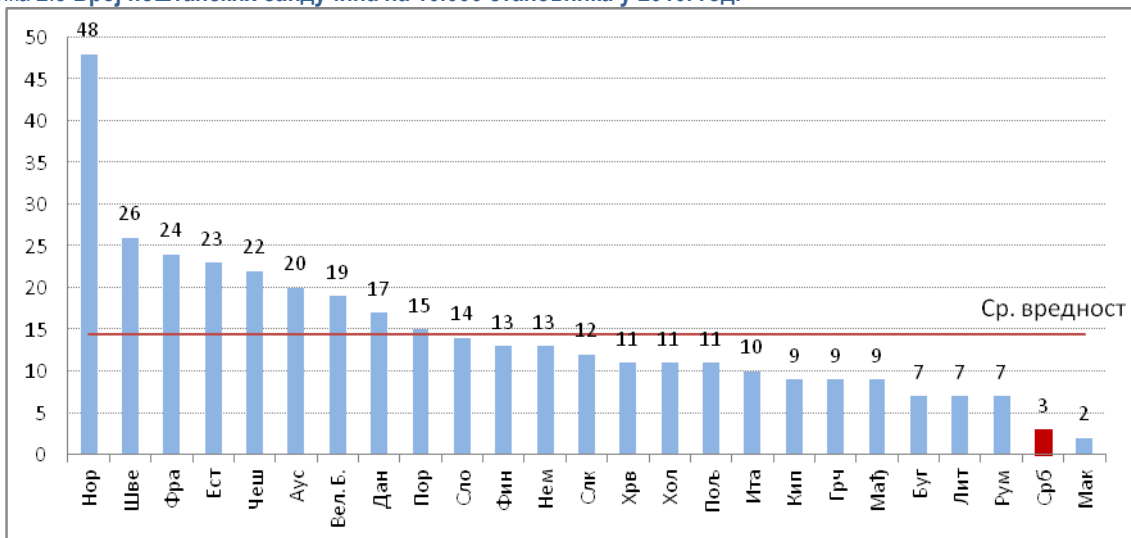
Слика 2.4 Број становника по јединици поштанске мреже у 2010. год.

Извор: Еуростат, Републички завод за статистику

С друге стране, када је реч о броју поштанских сандучића на 10.000 становника (Слика 2.5) Република Србија се са три сандучића налази далеко испод европског просека од 14,5 сандучића на 10.000 становника, што у извесној мери може да представља проблем у вези са доступношћу поштанских услуга, нарочито у руралним и мање развијеним подручјима.

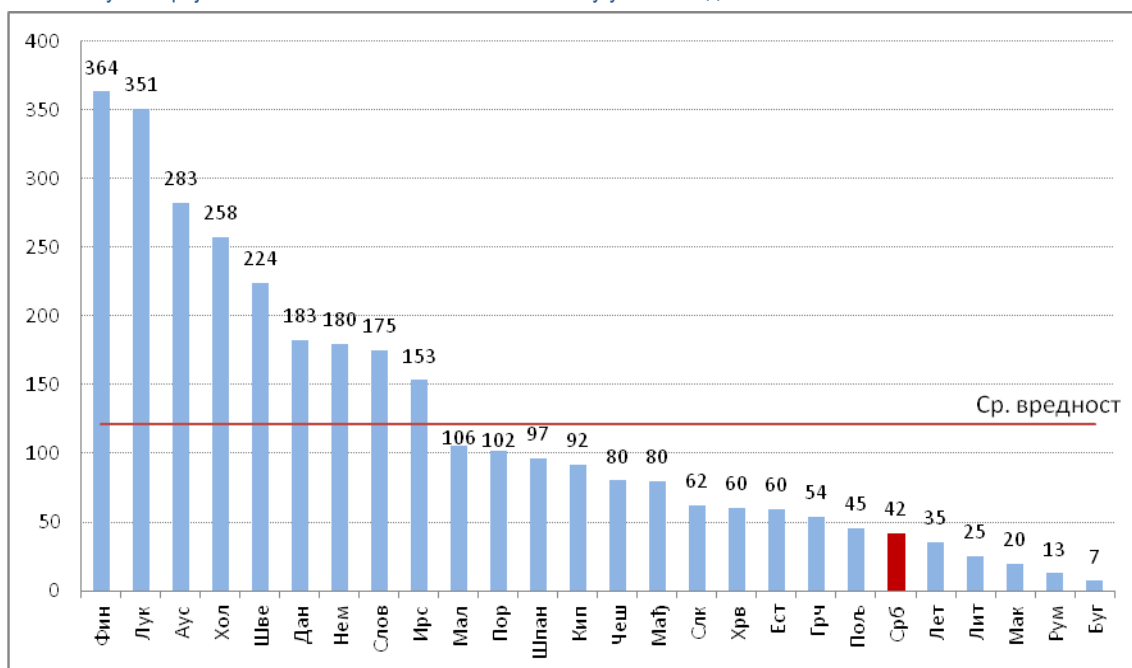
Слика 2.5 Број поштанских сандучића на 10.000 становника у 2010. год.

Извор: Еуростат, ЈП ПТТ Саобраћаја „Србија“ Профил предузећа 2011.

Ако се посматра укупан број писмоносних поштомата по становнику (Слика 2.6), који у европским земљама износи 121 поштомат годишње, може се закључити да Република Србија са 42 поштомате годишње (иако је испод европског просека) има потенцијал за даљи раст укупног броја писмоносних поштомата.

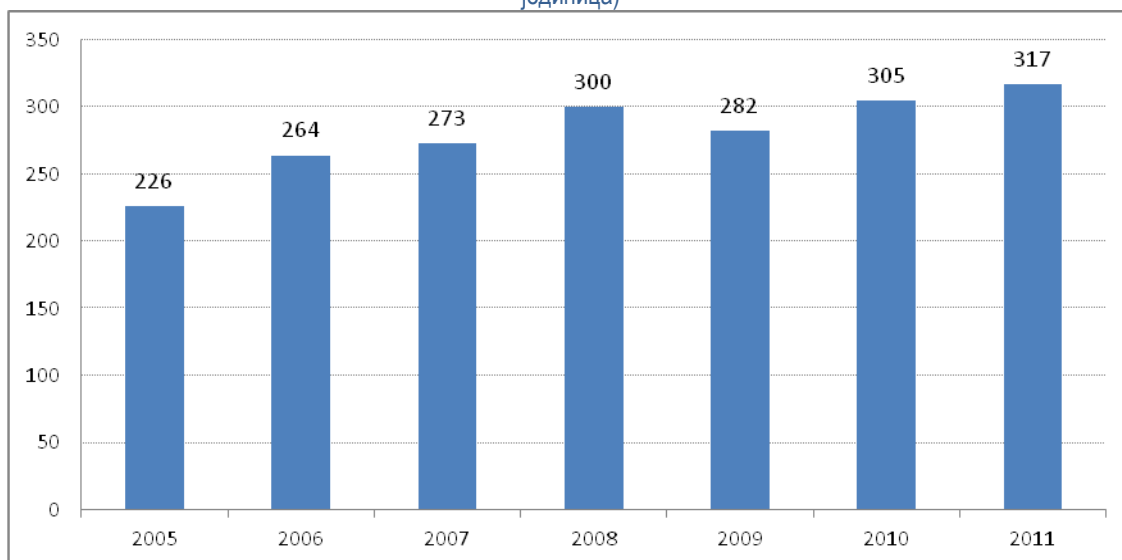
Слика 2.6 Укупан број писмоносних пошиљака по становнику у 2010. год.

Извор: Еуростат, Републички завод за статистику

Тржиште поштанских услуга у Републици Србији бележи раст у периоду од 2005. до 2011. године од укупно 40 % (Слика 2.7). Укупан број поштанских пошиљака порастао је са 226 милиона у 2005. години на нешто више од 317 милиона пошиљака у 2011. години³.

Слика 2.7 Укупан број поштанских услуга у Републици Србији (у милионима јединица)

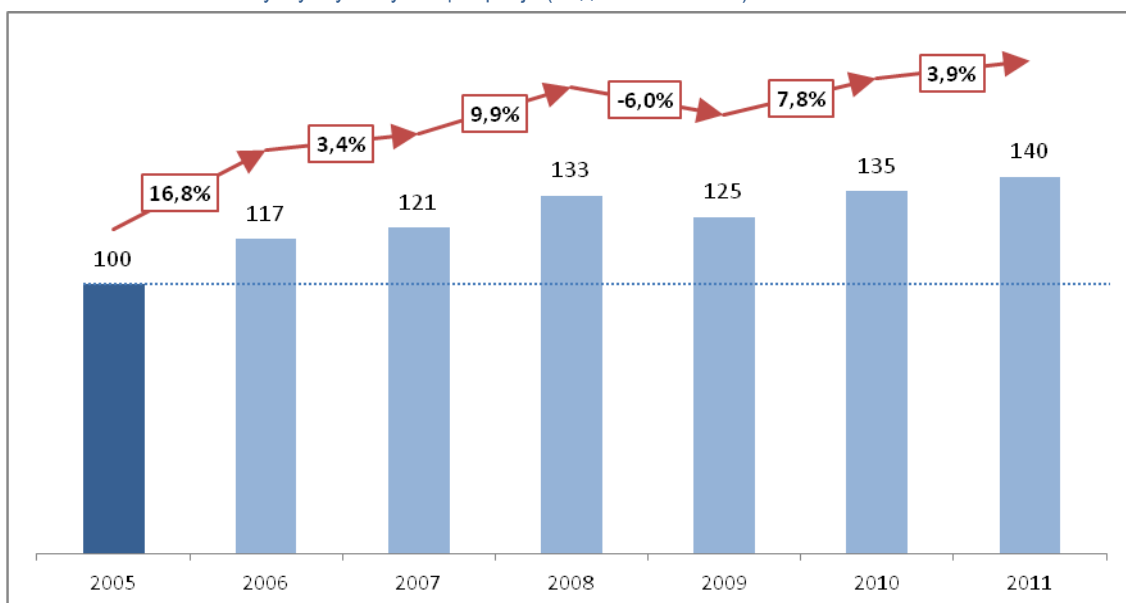

Извор: Републички завод за статистику, Републичка агенција за поштанске услуге

Међутим, појединачни годишњи раст поштанских услуга у Републици Србији је доста неуједначен (Слика 2.8). У првој години посматраног периода укупан број услуга је порастао за 16,8% и тренд раста, мада неуједначен, наставио се до 2008. године. У 2009. години забележен је пад укупног обима услуга за 6%. Даљи, али нешто успоренији, раст настављен је и у последњим годинама посматраног периода.

³ Извор: Републички завод за статистику, Извештај о раду РАПУС-а за 2011. годину

Слика 2.8 Раст поштанских услуга у Републици Србији (Индекс: 2005 =100)

Извор: Републички завод за статистику, Републичка агенција за поштанске услуге

На поштанском тржишту Републике Србије у 2011. години реализовањем више од 317 милиона услуга остварен је приход од око 11,8 милијарди динара (Табела 2.1). У односу на 2010. годину обим услуга је повећан за 4%, а раст прихода за 9%.

ЈПО је реализовао 308,7 милиона услуга и остварио приход око 8,3 милијарди динара. Обим услуга ЈПО је повећан за 4%, а раст прихода за 6% у односу на 2010. годину. Учешће реализованих услуга ЈПО у укупном обиму је 97%, односно 70% у оствареном приходу.

Остали ПО реализовали су 8,4 милиона услуга и остварили приход од око 3,5 милијарди динара, обим услуга је повећан за 1%, док су приходи повећани за 18% у односу на 2010. годину⁴.

Табела 2.1 Структура тржишта поштанских услуга по операторима 2011/2010.

Оператори	Обим услуга у хиљадама јединица		Приход у хиљадама динара	
	2010.	2011.	2010.	2011.
ЈПО	296.948	308.776	7.838.299	8.288.123
Остали	8.300	8.393	3.001.160	3.546.475
Укупно	305.248	317.169	10.839.459	11.834.598

Извор: Републичка агенција за поштанске услуге

Учешће осталих ПО у укупном реализованом обиму је 3%, односно 30% у укупном приходу. Основни разлог повећања броја услуга од 1%, односно прихода за 18% је у чињеници да ови оператори пружају квалитетне и профитабилне - комерцијалне услуге.

Процентуално учешће ЈПО и других ПО у укупном обиму реализованих услуга у 2011. години је идентичан у односу на 2010. годину, док је учешће осталих оператора у укупном приходу повећано за 2,3% у односу на 2010. годину, као последица раста цена услуга које пружају ови ПО.

Табела 2.2 Структура тржишта по врстама поштанских услуга 2011/2010.

Врста услуге	Обим услуга у хиљадама јединица		Приход у хиљадама динара	
	2010.	2011.	2010.	2011.
Универзалне	293.580	304.537	6.868.265	7.057.223

⁴ Извештај о раду РАПУС-а за 2011.

Комерцијалне	11.668	12.632	3.971.194	4.777.375
Укупно	305.248	317.169	10.839.459	11.834.598

Извор: Републичка агенција за поштанске услуге

Од укупног броја поштанских услуга на тржишту Републике Србије, око 96% или 304,5 милиона, су услуге из домена УПУ, чији се број повећао за 4%, а приходи за 3% у односу на 2010. годину. У структури прихода УПУ, 93% су приходи од РПУ (писмоносне услуге до 100 г и упутнице), док се 7% прихода остварује од осталих поштанских услуга из домена УПУ (писмоносне услуге масе 100 – 2.000 г и пакети) (Табела 2.2).

Табела 2.3 Структура тржишта по врстама услуга осталих поштанских оператора 2011/2010.

Услуге осталих оператора	Обим услуга у хиљадама јединица		Приход у хиљадама динара	
	2010.	2011.	2010.	2011.
Експрес услуге у УПС	7.704	7.747	2.087.348	2.540.556
Експрес услуге у МПС	371	391	861.456	942.456
Укупно	8.075	8.137	2.948.804	3.483.012

Извор: Републичка агенција за поштанске услуге

У претходне три године није дошло до промене цена УПУ иако су скоро сви макроекономски параметри имали негативан тренд. Методологијом обрачуна цена за УПУ дефинисане су цене засноване на реалним трошковима реализације, тако да се у наредном периоду не може очекивати значајније повећање прихода из овог тржишног сегмента, имајући у виду да УПУ нису профитабилне услуге.

Повећање броја експрес услуга (Табела 2.3), које су реализовали ПО, утицало је на значајно повећање прихода од ових услуга: порастом од 0,55% експрес услуга у УПС повећан је приход од 22%; порастом од 5,53% експрес услуга у МПС повећан је приход од 9%.

За посматрани временски период уочена је несразмера између обима услуга из домена УПУ и прихода који се остварује од ових услуга, са упоредивим параметрима поштанских услуга из домена комерцијалних услуга.

Одређене промене у поштанском сектору (пад услуга у 2009. години, успорен раст обима услуга, смањење и спорији раст прихода) у извесној мери могу се приписати финансијској кризи, која је почела 2008. године. Финансијска криза различито је утицала на поједине сегменте поштанских услуга. Највећи негативни утицај се манифестовао на сегмент поштанских пошиљака које шаљу физичка лица, док је нешто мањи утицај на пошиљке правних лица, као и на међународне пошиљке.

Такође, у овом периоду, на глобалном нивоу приметан је пораст или задржавање постојећег нивоа, код пакетских пошиљака, што је директна последица раста *on-line* трговине која је мотивисана ниским трошковима интернет претраге и нижим ценама самих производа.

У сегменту експрес и курирских услуга у ЕУ забележен је раст код НПО који пружају ове услуге јер је одређен број пословних корисника заменио скупе услуге интегратора са нешто приступачнијим услугама НПО.⁵

2.2. Законска регулатива у области поштанских услуга

Правни оквир који регулише област поштанских услуга у Републици Србији састоји се од следећих закона и подзаконских аката:

⁵ DG MARKT *Main developments in the postal sector (2008-2010)*

- 1) Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, бр. 18/05 и 30/10) прописује услове за обављање поштанских услуга, уређује права, обавезе и одговорност давалаца и корисника поштанских услуга, као и оснивање РАПУС-а и спровођење надзора над обављањем поштанских услуга;
- 2) Закон о потврђивању аката Светског поштанског савеза („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 42/09) овим законом су ратификована акта СПС усвојена на 24. Конгресу, одржаном 2008. године у Женеви, и то: Осми додатни протокол Уставу Светског поштанског савеза, Први додатни протокол Општем правилнику Светског поштанског савеза, Правилник о поступању на Конгресу, Светска поштанска конвенција и Завршни протокол Светске поштанске конвенције, Аранжман о поштанско - финансијским услугама;
- 3) Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 72/09 и 91/10) на основу кога надлежно министарство, преко Инспекције за поштанске услуге, врши надзор над применом овог закона у погледу вредносних пошиљака;
- 4) Закон о електронској трговини („Службени гласник РС”, број 41/09) на основу кога надлежно министарство, преко Инспекције за поштанске услуге, врши надзор у делу пријема, прераде, превоза и уручења пошиљака;
- 5) Правилник о условима за отпочињање обављања делатности поштанских услуга („Службени гласник РС”, број 51/10) прописује услове које морају да испуњавају ПО;
- 6) Правилник о условима за одржавање и унапређење обављања универзалне поштанске услуге („Службени гласник РС”, број 6/11) прописује услове за одржавање и унапређење УПУ;
- 7) Правилник о условима за обављање универзалне поштанске услуге („Службени гласник РС”, број 28/10) прописује услове које давалац УПУ мора испунити за добијање лиценце;
- 8) Правилник о одређивању тарифних ставова за Универзалну поштанску услугу („Службени гласник РС”, бр. 34/10, 58/10, 02/11 и 65/11) утврђује тарифне ставове за УПУ;
- 9) Правилник о општим условима за обављање поштанских услуга („Службени гласник РС”, бр. 2/11, 24/10, 58/10, 13/11 и 65/11) уређује услове, начин и поступак за вршење поштанских услуга;
- 10) Правилник о стандардима квалитета за обављање универзалне поштанске услуге („Службени гласник РС”, бр. 34/10 и 58/10) дефинише стандарде квалитета обављања УПУ;
- 11) Правилник о утврђивању трошкова за издавање дозвола и годишње накнаде за обављање поштанске услуге („Службени гласник РС”, број 14/10) прописује трошкове за издавање дозвола и годишње накнаде за обављање поштанске услуге;
- 12) Правилник о методологији формирања цена за универзалну поштанску услугу („Службени гласник РС”, број 100/11) утврђује методе алокације трошкова и формирања цена са услуге из домена УПУ;
- 13) Правилник о утврђивању плана издавања пригодних поштанских марака и вредносница и мотива редовних издања поштанских марака и вредносница („Службени гласник РС”, бр. 112/12 и 27/13) овим правилником се утврђује План издавања пригодних поштанских марака и вредносница и мотива редовних издања поштанских марака и вредносница;
- 14) Смернице за процену ризика од прања новца и финансирања тероризма за обвезнике који врше делатност поштанског саобраћаја, објављене на сајту Управе за спречавање прања новца (<http://www.apml.gov.rs/cyr34/tdoc/Управа-за-спречавање-прања-новца.html>), чији је основни циљ утврђивање минималног стандарда поступања поштанских оператора, ради успостављања и унапређења ефикасног система за спречавање прања новца и финансирања тероризма, а посебно при изради и примени процедура које се заснивају на анализи процене ризика.

У смислу закона и других прописа, као и у смислу надзора над применом истих, Република Србија напредује у процесу усклађивања са важећим директивама ЕУ, истовремено поступајући у складу са актима СПС.

Лимите по маси и цени за РПУ утврђује РАПУС уз сагласност Владе, а услуге ван домена РПУ (Табела 2.4) су отворене за конкуренцију. Тарифне ставове утврђује регулатор. Давалац УПУ одређује поштарине, на основу Методологије формирања цена за УПУ, полазећи од реалних трошкова,

уважавајући принцип да поштарина треба да буде приступачна за кориснике, осим у случају поштарина РПУ, на које сагласност даје Влада.

У овом контексту законодавство које регулише област поштанских услуга је прилагођено регулативи ЕУ, а у току су и припреме за даље прилагођавање. Процес хармонизације се тренутно спроводи путем измена и допуна важећих прописа.

Следећи посебно значајан корак у правцу даље хармонизације регулативе са важећим директивама ЕУ, а у циљу редефинисања РПУ, веће промоције пословног окружења и либерализације тржишта, биће доношење новог Закона о поштанским услугама до краја 2014. године или доношење одлуке од стране РАПУС-а.

ЈПО има обавезу пружања УПУ на целокупној територији Републике Србије, у оквиру прописаног квалитета, по приступачним ценама и под једнаким условима за све кориснике. УПУ обавља ЈПО, на основу лиценце, а други ПО могу обављати УПУ на основу лиценце, осим РПУ.

Табела 2.4 Подела поштанских услуга на тржишту Републике Србије

УНИВЕРЗАЛНА ПОШТАНСКА УСЛУГА		
Резервисане услуге	Комерцијалне услуге	
	Нерезервисане услуге у домену УПУ	Нерезервисане услуге ван домена УПУ
Услуге пријема и/или преноса и/или уручења писмоносних пошиљака до 100 грама, ако је цена нижа или једнака троструком износу поштарине за писмо прве стопе масе и најбржег степена преноса;	Услуге пријема, преноса и уручења писмоносних пошиљака масе преко 100 грама до 2 kg у УПС и МПС и цене преко троструког износа поштарине за писмо прве стопе масе и најбржег степена преноса;	Услуге пријема, преноса и уручења поштанских пошиљака масе преко 2 kg у УПС и МПС и цене преко троструког износа поштарине за писмо прве стопе масе и најбржег степена преноса;
Услуге пријема и/или преноса и/или исплате упутница у класичној и електронској форми;	Услуге пријема, преноса и уручења пакета масе до 10 kg у УПС, услуге пријема и преноса пакета до 10 kg и уручење пакета масе до 20 kg у МПС;	
Услуге пријема и/или преноса и/или уручења писмена у судском, управном и прекршајном поступку, без обзира на лимите.	Услуге пријема, преноса и уручења секограма до 7kg	Услуге додатне вредности (курирске, експресне, убрзане и сл.)

Извор: Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, бр. 18/05 и 30/10)

ЈПО обавезан је да свим становницима Републике Србије пружи и РПУ и нерезервисане услуге из домена УПУ, уз могућност пружања и осталих поштанских услуга. Други ПО не могу пружати РПУ, али могу пружати нерезервисане поштанске услуге (Табела 2.4) из домена УПУ, као и остале поштанске услуге, ван домена УПУ.

РПУ су услуге које држава гарантује поштанском оператору даваоцу УПУ, као ексклузивна права у оквирима одређеног лимита по маси и цени.

У обликовању националног законодавства које уређује пружање поштанских услуга у Републици Србији учествују Влада, надлежно министарство и РАПУС, као регулатор у овој области.

Табела 2.5 Преглед усклађености Закона о поштанским услугама са директивом 2002/39/ЕЦ

Препоруке Директиве 2002/39/ЕЦ	Усаглашеност регулативе	Одступање у хармонизацији
Универзална услуга	Потпуно усклађено	Не постоји
Резервисане услуге	Делимично усклађено	Пошиљке до 100 gr
Нерезервисане услуге	Потпуно усклађено	Не постоји
Пристап мрежи	Делимично усклађено	Не постоји акт о приступу
Тарифни ставови	Потпуно усклађено	Не постоји
Стандарди квалитета	Потпуно усклађено	Не постоји
Регулаторно тело	Делимично усклађено	РАПУС предузима мере у циљу унапређења конкуренције

Извор: Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, бр. 18/05 и 30/10)

Табела 2.5 приказује усклађеност Закона о поштанским услугама са другом поштанском директивом ЕУ. Из приложеног се може закључити да је регулатива делимично усклађена са наведеним препорукама:

- 1) Није испуњен услов смањења лимита по маси и цени резервисаних услуга до 50 грама или до цене једнаке 2,5-струке цене прве стопе масе и најбржег степена преноса до 2006. године, који није обавезујући за Републику Србију, с обзиром да још увек није држава чланица ЕУ;
- 2) Није дефинисан законски оквир за доношење акта о приступу нити постоји акт о приступу. Законски оквир ће бити дефинисан доношењем новог Закона о поштанским услугама, а рок за доношење истог дефинисан је Акционим планом за спровођење овог стратешког документа;
- 3) Поштанске директиве обавезују државе чланице ЕУ да обезбеде постојање ефикасних механизма на државном нивоу под којима било који давалац поштанских услуга на којег се примењује одлука НРТ има право жалбе против дате одлуке органу надлежном за жалбе који је независан у односу на стране у спору. НРТ предузима мере у циљу спречавања нелојалне конкуренције и одузима дозволе у случају необављања поштанских услуга у складу са законом. Имајући у виду да Република Србија тренутно има статус кандидата за приступање ЕУ и да директиве у том смислу нису обавезујуће, потребне промене спровешће се поступно, након хармонизације системских закона са регулативом ЕУ, у наредном периоду.

Детаљно усклађивање поштанске регулативе са актима ЕУ уследиће након добијања датума отпочињања преговора, односно сходно динамици преговора о приступању ЕУ.

Табела 2.6 Преглед примене поштанске регулативе у пракси

Закон о поштанским услугама и правилници	Примена у пракси	Одсуство примене у пракси
Универзална услуга	Потпуна примена	Не постоји
Резервисане услуге	Потпуна примена	Не постоји
Пристап мрежи	Делимична примена	Не постоји акт о приступу мрежи ЈПО
Вођење рачуноводства	Потпуна примена	Не постоји
Квалитет услуга	Делимична примена	Имплементирани стандарди УПУ у МПС
Независност регулаторног тела	Потпуна примена	Не постоји

Извор: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација

Из приложеног се може закључити да су поштанском регулативом у Републици Србији обухваћени сви неопходни сегменти значајни за обављање универзалне поштанске услуге и других поштанских услуга. ЈПО обезбеђује већи обим универзалне поштанске услуге од минималног обима утврђеног директивама ЕУ.

Поштанско тржиште је још увек резервисано у обиму који је већи од могућности које је прописала друга директива (*Directive 2002/39/EC*). Такође се може закључити и да је регулатива, осим када је у питању приступ мрежи јавног поштанског оператора, усклађена са регулаторним оквиром ЕУ.

2.3. Улога националног регулаторног тела

РАПУС је независно регулаторно тело у области поштанских услуга, које пре свега, има законску обавезу да кроз одговарајућа подзаконска акта регулише област поштанских услуга, затим да издаје и одузима дозволе за рад, односно да својим деловањем омогући конкуренцију и спречи сваки вид монополског деловања на тржишту поштанских услуга.

Поред поменутих активности задатак овог тела је и гаранција обављања УПУ и свега онога што из дефиниције ове услуге произилази.

Значајно је нагласити чињеницу да тренутно у Европи поред Републике Србије једино Словачка, Македонија и Босна и Херцеговина имају НРТ који покрива искључиво област поштанских услуга. Европско искуство бележи следеће случајеве:

- 1) Поштански регулатор делује заједно са телекомуникационим;
- 2) Поштански регулатор делује заједно са телекомуникационим и радио дифузним и покрива целокупну област комуникација;
- 3) Јединствени регулатор за све мрежне индустрије (случај Немачке).

Активности које спроводе НРТ у европским земљама разликују се од регулатора до регулатора. У табели 2.7 приказане су основне регулаторне активности, као и број европских држава у којима регулатори спроводе или не спроводе дате активности.

Табела 2.7 Основне регулаторне активности НРТ о одабраним европским земљама

Основне активност	Регулатори који обављају активност	Регулатори који не раде активност
Усвајање методологије праћења трошкова за универзалну услугу	23	8
Ревизија алокације трошкова за услуге изван оквира Универзалног сервиса	15	13
Анализа података у вези универзалне услуге	31	-
Захтев за израде студија тржишта на основу прикупљених података	28	3
Санкционисање неправилног рада оператора	26	4
Поништавање цена које нису у складу са Законом	19	12
Доношење нових цена за универзалну услугу	15	16

Извор : *Main Developments in postal sector (2008-2010)*

Финансирање РАПУС-а се одвија преко накнада које плаћају оператори поштанских услуга, а сагласност на финансијски план РАПУС-а даје Влада. На део одлука РАПУС-а (која се односе на постепено укидање резервисаног сервиса) сагласност даје Влада.

У Табели 2.8 представљена је упоредна анализа параметара који описују независност регулаторних институција које се баве поштанским услугама у одабраним земљама Европе.

Табела 2.8 Ниво независност регулаторних институција у одабраним европским земљама

Земља	Извор финансирања	Сагласност на буџет	Влада усмерава рад НРТ захтев мишљење	Неке одлуке захтевају мишљење Владе	Да ли Влада може да обори одлуке НРТ?
Аустрија	Буџет	Парламент	Не	Не	Не
Белгија	Такса	Парламент	Не	Не	Не
Бугарска	Такса	–	Не	Не	Не
Кипар	Такса	Парламент	Да	Не	Не
Чешка	Буџет	Парламент	Не	Не	Не
Данска	Буџет	Парламент	Да	Не	Да
Естонија	Буџет	Министарство	Не	Не	Не
Финска	Такса	Парламент	Да	Не	Не
Француска	Буџет	Парламент	Не	Не	Не
Немачка	Буџет	Парламент	Да	Не	Не
Грчка	Такса	–	Не	Да	Да
Мађарска	Такса	Парламент	Не	Не	Не
Ирска	Такса	Рег. тело	Не	Да	Не
Италија	Буџет и такса	Парламент	Да	Да	–
Летонија	–	Парламент	Не	Не	Не
Литванија	Такса	Парламент	Не	Не	Не
Луксембург	Буџет	–	Не	Не	Не
Малта	Буџет и такса	Министарство	Да	Да	Не
Холандија	Такса	Министарство	Не	Не	Не
Пољска	Буџет	Парламент	Не	Не	Не
Португалија	Такса	Министарство	Не	Да	Не
Румунија	Такса	Парламент	Не	Не	Не
Словачка	Буџет	Парламент	Не	Не	Не
Словенија	Такса	Влада	Не	Не	Не
Шпанија	Буџет	Парламент	Да	Да	–
Шведска	Буџет и такса	Министарство	Да	Не	–
Велика Британија	Такса	Влада	Не	Не	Не
Исланд	Такса	Парламент	Не	Не	Не
Лихтенштајн	Буџет	Парламент	Да	Да	–
Норвешка	Такса	Парламент	Да	Не	Да
Швајцарска	Буџет	–	Да	–	–
Србија	Такса	Влада	Не	Да	Да

Извор : *Main Developments in postal sector (2008-2010)*

2.4. Позиција јавног поштанског оператора

Законом о поштанским услугама, као и Законом о потврђивању аката Светског поштанског савеза, утврђена је обавеза Републике Србије за обезбеђивање УПУ. У Републици Србији УПУ у овом тренутку обавља ЈПО односно Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Србија” (скраћено Пошта Србије). Оснивач ЈП ПТТ саобраћаја „Србија” је Република Србија, а оснивачка права у име оснивача, врши Влада. Предузеће послује са средствима која су 100% у државној својини.

На основу Закона о поштанским услугама ЈПО има право и обавезу пружања УПУ у континуитету, на целокупној територији Републике Србије, по приступачним ценама и под једнаким условима за све кориснике, без дискриминације. Актуелну позицију ЈПО у 2011. години карактеришу:

- 1) Укупна имовина износи 34,95 милијарде динара од чега 22,03 милијарди динара (63,03%) је стална имовина, а 12,92 милијарди динара (36,97%) обртна имовина⁶;
- 2) Капитал је 24,86 милијарди динара, а дугорочна резервисања и обавезе 10,09 милијарди динара⁷;
- 3) Нето добитак износи 2,05 милијарди динара⁸;
- 4) Пружање услуга се обавља преко 1.509 пошта, од тога 244 уговорне поште (16 франшиза). Једна пошта опслужује у просеку 4.821 становника, просечан број становника по једном шалтеру је 1.868, а просечан број становника по доставном рејону је 2.045.⁹;
- 5) Укупан број запослених је 14.939, при чему је годишња флукуација око 160 запослених. Више од 50% запослених је са средњом стручном спремом, а однос запослених у администрацији и технологији је 1:6.¹⁰;
- 6) Забележен је раст већег броја услуга у односу на претходну годину;
- 7) Пошта Србије прати и унапређује квалитет услуга. У 2011. години први пут је спроведено независно мерење времена преноса нерегистрованих писама у УПС. На основу резултата мерења 98,57% пошиљака се уручи у року Д+3 (индикатор квалитета), а 99,85% у року Д+5¹¹ (индикатор поузданости). Остварени резултати су у складу са циљевима РАПУС-а. Поред тога што редовно прати резултате мерења везано за имплементацију стандарда квалитета који се односе на пошиљке у МПС, ЈПО и активно учествује у мерењима квалитета.

ЈПО је у 2011. години од укупно више од 317 милиона поштанских услуга у Републици Србији реализовала 308,7 милиона услуга, односно 97% укупног броја поштанских услуга. Обим услуга повећан је за 4%, а раст прихода за 6% у односу на 2010. годину. Учешће Поште Србије у оствареном приходу је око 70%.

ЈПО у Републици Србији поседује све јачи стратешки положај, као и мрежне капацитете што му даје могућност да унапреди свој положај на тржишту поштанских услуга путем нових пословних активности везаних за услуге са додатном вредношћу. Како би се искористиле прилике за промену неопходно је испунити предуслове у вези институционалних капацитета, управних и маркетиншких способности, као и развоја нових технолошких решења. На основу анализе пословања ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“ може се закључити да Пошта Србије представља значајан привредни субјект у Републици Србији.

3. Тенденције развоја поштанског саобраћаја

3.1. Глобални развој поштанског тржишта – место и значај Светског поштанског савеза

У последњих 25 година велики број различитих фактора утицао је на улогу поштанског сектора на тржишту комуникација. Комбиновано деловање директне и индиректне конкуренције, приватизација, либерализација, раздвајање операторске и регулаторске функције, тражња корисника за бољим и поузданијим услугама, као и нове технологије уверили су поштанске секторе да морају мењати своју оперативну и финансијску стратегију како би остали конкурентни.

Поштански сектори не делују у вакууму - то су сектори који утичу и под утицајем су низа социјалних и економских фактора. Један од елементарних показатеља таквог деловања јесте степен потрошње који се исказује у броју поштанских пошиљка по глави становника годишње. Те бројке се крећу од мање од пет у неким подручјима у развоју, до преко 700 у појединим развијеним земљама (Република Србија 42).

⁶ Република Србија Агенција за привредне регистре, Редовни финансијски извештај за 2011. годину за обвезника ревизије (ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“).

⁷ Исто

⁸ Исто

⁹ ЈП ПТТ саобраћаја „Србија“, Профил предузећа 2011.

¹⁰ Исто

¹¹ Исто

Упркос великим разликама у развијености поштанских сектора, ипак постоје неки изразити трендови који ће вероватно имати глобалног утицаја на поштанске секторе у дугорочном периоду.

У Дохи је 2012. године одржан 25 конгрес СПС. Поштанском стратегијом из Дохе дефинисана су четири основна циља која на глобалном нивоу представља путоказ СПС као и подршку свим земљама чланицама и ужим савезима за период 2013 – 2016. године. Ова четири циља су:

Циљ 1 – Унапређење међуповезаности глобалне поштанске мреже - СПС ће се фокусирати на квалитетну, приступачну, безбедну, ефикасну УПУ. Један од најзначајнијих циљева Савеза је да омогући ефикасан рад тродимензионалне поштанске мреже: физичке, електронске и финансијске. За државе чланице СПС међуповезаност поштанских мрежа, у ширем смислу, свих учесника у поштанском сектору, је важна за интеграцију глобалног поштанског ланца преноса.

Циљ 2 – Пружање техничког знања и искуства из области поштанског сектора - У време крупних трансформација у сектору, мисија СПС-а је да задржи улогу јединственог глобалног форума за све кључне играче у поштанском сектору, преко којег ће се вршити размена идеја и примера најбоље праксе у циљу развоја и унапређења регулаторног оквира и стварања стабилне основе за пружање и приступ УПУ.

Циљ 3 – Промовисање иновативних производа и услуга (развој тродимензионалне мреже поштанских услуга) - Како би се изборили са смањеном потребом корисника за основним поштанским услугама, многи оператори су покушали да диверсификују услуге. Поштански сектор се налази у одличној стратешкој позицији из разлога што секторска глобална повезаност и приступ интернету отварају нова тржишта која владама држава чланица могу да пруже шансе, у смислу укључивања руралних средина и стварање прилика за развој економије и трговине.

Циљ 4 – Подстицати одрживи развој поштанског сектора - Један од кључних закључака са Стратешке конференције одржане 2010. године у Најробију, био је да одрживи развој мора да остане питање од суштинског значаја за СПС и цео поштански сектор. Одрживи развој се овде треба схватити у најширем смислу. Неопходно је укључити социјална и питања очувања животне средине, али и одрживост поштанског модела пословања и развој сектора кроз све три димензије поштанске мреже.

Наведена четири стратешка циља, кроз пратеће програме, представљају водич и полазну основу за даљи развој регија и ужих савеза унутар СПС. У стратегији су дефинисане обавезе влада држава чланица, НПО, ужих савеза унутар СПС и сталних тела СПС, као кључних учесника у поштанском сектору, задужених за реализацију поменутих циљева, који ће, на глобалном и националном нивоу, бити посебно разрађени Акционим планом.

Поред ова четири циља, која служе као смернице, на регионалном нивоу, за сваки регион (Африка, Латинска Америка, Азија – Пацифик, САД, Кариби, Арапске земље, Европа) дефинисани су регионални приоритети. На основу глобалних циљева и регионалних приоритета сваки регион и његов ужи савез треба да дефинишу активности које желе да спроведу под окриљем стратегије и да при том прате основне правце наведене у регионалним плановима развоја и матрицама приоритета. С друге стране, свака земља на националном нивоу слободна је да дефинише своју поштанску политику.

Технолошка сарадња ће и у наредном циклусу бити важан фокус активности Савеза. Изградњу капацитета и техничку помоћ треба гледати као стубове развоја сарадње који, у овом контексту, могу да се посматрају као средство путем кога земље чланице могу да остваре своје стратешке циљеве. Акције СПС, прилагођене регионалној динамици, треба да воде ка бољем вођењу поштанског сектора и јачању УПУ у корист грађана, компанија и влада држава чланица СПС широм света. Такође, корисници и њихове потребе морају у потпуности да буду узете у обзир приликом дефинисања стратешких акција и смерница СПС за период 2013-2016. године.

3.2. Правци развоја поштанског саобраћаја у Европи

У последњих 15 година, сектор поштанских услуга у ЕУ прошао је кроз значајне промене. Процес реформе поштанског сектора отпочет је као интегрални део успостављања заједничког тржишта.

Кључни циљ поштанске реформе јесте изузетно квалитетан, ефикасан, иновативан и одржив поштански сектор, прилагођен испуњавању потреба корисника у 21. веку. Отварање тржишта није означено као циљ, већ као средство кроз које се постижу циљеви реформе.

Потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) Република Србија се обавезала на постепено усклађивање законодавства са правним тековинама ЕУ, као и на његову доследну примену.

Поштанске услуге имају кључну улогу у економском и друштвеном развоју свих држава Европе из разлога што су од приоритетног значаја због вишеструких користи које пружају привредним субјектима и грађанима.

Унапређење квалитета поштанских услуга, као један од циљева законодавне реформе, подразумева спремност да се одговори захтевима и очекивањима корисника и створе услови за развој конкуренције, уз неопходност доношења и примене антимонополских закона у свим државама.

ЕК је регулисала развој поштанског тржишта у земљама ЕУ и дефинисала динамику процеса либерализације поштанским директивама 97/67/EC, 2002/39/EC и 2008/06/EC које су приказане у Табели 3.1.

Преглед директива нам показује да су главни циљеви поштанских директива осигурање и побољшање конкурентности поштанских услуга, са сврхом осигурања ефикасних, поузданих и квалитетних поштанских услуга свим становницима земаља ЕУ по приступачним ценама, путем одговарајућег регулаторног оквира.

Табела 3.1 Преглед поштанских директива

Директива	Датум усвајања	Основне препоруке
Директива 97/67/EC	Децембар 1997. године	Утврђивање заједничких правила регулације поштанског тржишта ЕУ у циљу развоја и побољшања квалитета, која се односе на: <ol style="list-style-type: none"> 1) либерализацију тржишта за поштилке масе изнад 350 гр; 2) пружање УПУ; 3) критеријума који одређују услуге које могу бити резервисане за даваоце УПУ и услове којима се регулише пружање нерезервисаних услуга; 4) тарифна начела и транспарентности обрачуна пружања УПУ; 5) утврђивање стандарда квалитета за даваоце УПУ; 6) утврђивање техничких стандарда; 7) стварање независних НРТ.
Директива 2002/39/EC	Јун 2002. године	Промена и допуна Директиве 97/67/EC у погледу даљег подстицања конкуренције на тржишту поштанских услуга дефинишући: <ol style="list-style-type: none"> 1) резервисано подручје: до 2003. године либерализација поштилка масе изнад 100 гр, а до 2006. године либерализација поштилка масе изнад 50 гр; 2) минимални ниво РПУ; 3) задатке регулатора; 4) стандарде квалитета; 5) начело лиценцирања; 6) препоруке у вези компензационог фонда; 7) принципе одређивања цена и вођење одвојеног рачуноводства.
Директива 2008/06/EC	Фебруар 2008. године	Промена и допуна Директиве 97/67/EC у циљу потпуно успостављања унутрашњег тржишта за поштанске услуге дефинишући: <ol style="list-style-type: none"> 1) рок за либерализацију (1. јануар 2011. године односно 1. јануар 2013. године за 11 чланица ЕУ);

	2) основе за одређивање цене УПУ;
	3) могућа средства финансирања УПУ;
	4) приступ поштанској мрежи;
	5) начине подстицања развоја нових услуга.

Све државе чланице ЕУ су до краја 2012. године отвориле своја тржишта. Потпуна либерализација би могла донети губитак одређених граничних делова тржишта због појаве нових учесника, као и споро, али перманентно смањење кореспонденције. У том случају би највећи број ПО могао да надокнади губитке прихода повећањем продуктивности и развојем услуга са додатном вредношћу, што би резултирало одржавањем профитабилности на данашњем нивоу.

Предвиђа се да ће успешно пословати ПО који буду усмерени на кућну доставу малих пакета; услуге са додатом вредношћу, као што су директни маркетинг, електронске услуге и управљање ланцима набавке и логистиком; интернационално деловање (као што је случај са операторима *Deutsche Post*, *Norden Post*, *TNT*, *La Poste*, *BPost*, *Swiss Post* итд.) и у извесној мери обављање одређене финансијске услуге.

4. Стратегија развоја поштанских услуга у Србији за период 2013-2016. године

4.1. Оквири за дефинисање Стратегије

Мисија и стратешки циљеви

4.1.1. Мисија, визија и стратешки циљеви

Мисија

Република Србија ће стимулисати подизање ефикасности приступа свим поштанским услугама и омогућавати комуникацију са свим грађанима уз:

- 1) Гаранцију слободног протока пошиљака на јединственој територији;
- 2) Приступачне цене универзалне услуге;
- 3) Међуповезаност између стејхолдера;
- 4) Подизање нивоа задовољства корисника сходно њиховим променљивим потребама.

Визија

Поштански сектор остаје један од основних и незаменљивих делова (чинилица) националне економије и даљег привредног и друштвеног развоја Републике Србије.

PESTLE анализа

Политички фактори

Статус кандидата Републике Србије за чланство у ЕУ у знатној мери позитивно утиче на пословање целокупног поштанског сектора имајући у виду да стабилна политички амбијент доприноси убрзаном спровођењу реформи. С друге стране, статус кандидата отвара могућности за коришћење претприступних фондова ЕУ и на тај начин пружа се могућност за даља инвестирања у овај сектор, што ће као директну последицу имати подстицање привредног раста и повећање броја запослених. Све ово као ефекат може имати креирање нових модела пословања у поштанском сектору.

Економски фактори

Негативни ефекти глобалне економске кризе одразили су се на сегмент писмоносних и експресних пошлица, док с друге стране пакетске пошлице показују извештан раст. У 2008. години, у целом свету, обим писмоносних пошлица у УПС је опао за чак 5,9%.

Негативан тренд наставио се и у 2009. години када се, у односу на претходну годину, бележи пад од 11,7%, односно 12%.¹² Слични трендови су настављени и наредних година. Све ово допринело је и паду прихода у овом сегменту пословања.

Негативни ефекти су изражени у паду прихода у сегменту публикација, директне поште, адресованих и неадресованих пошлица.

У поштанском сектору у Републици Србији у периоду кризе у извесној мери задржан је постојећи ниво услуга (такође забележен пад у 2009. години) али је он и даље испод европског просека (42 пошлице по становнику годишње у односу на 121). Стабилизација економске ситуације директно ће се одразити и на поштанску делатност.

Пред поштанским сектором, у условима кризе, поред дефинисања нових модела пословања, развоја услуга и др. стоји и потреба изнајлажења начина да се трошкови пословања смање на најмању могућу меру. У међувремену потребно је сагледати могућности коришћења финансијских средстава из претприступних фондова ЕУ.

Социјални фактори

Промена социјалних фактора, као и одговарајућа демографска кретања (миграције, старење, урбанизација, образовна структура и др.) имају директан и у одређеним условима релативно снажан утицај на обим и структуру поштанских услуга.

Последњих година у Републици Србији присутан је тренд смањења броја становника уз повећање просечне старости. Такође, бележи се и миграција из руралних у градске средине.

Осим тога присутно је и побољшање образовне структуре становништва.

Оваква демографска кретања за последицу имају концентрацију поштанских услуга, повећање обима експрес и пакетских услуга у урбаним срединама, повећање тражње за савременим услугама и сл. С друге стране, у оваквој ситуацији долази до повећања трошкова пружања УПУ у руралним срединама.

Технолошки фактори

Развојем нових информационих и комуникационих технологија супституција поштанских услуга, заправо, постаје све лакша, а самим тим и све већа. Финансијска криза и све већа потреба за еколошки одговорним понашањем свих поштанских компанија у свету, само је још више повећала употребу електронске комуникације, што је за последицу имало додатно смањење тражње за поштанским услугама.

Технолошке иновације, економска криза и одрживо понашање терају поштанске операторе да усвоје нове технологије и пронађу нове начине да задовоље потребе својих корисника. Због тога, већина оператора, поред традиционалних тј. класичних, пружа и хибридную поштанску услугу.

Поред тога, већина је проширила своје пословање и на обављање других услуга као што су електронско плаћање, електронско руковање документима, електронско фактурисање или нпр. издавање дигиталних сертификата.

Имајући у виду развој информационог друштва у Републици Србији, као и тренутну развијеност савремених електронских услуга у поштанском сектору (пре свега у ЈПО) може се очекивати даље ширење асортимана и квалитета услуга, као и боља искоришћеност капацитета и мреже.

Правни фактори

¹² *Universal Postal Union, "The global economic and financial crisis: Further insights into its impact on the postal sector" (Impacts of the Global Economic and Financial Crisis on the Postal Sector: 2009)*

Поштанском регулативом у Републици Србији, обухваћени су сви неопходни сегменти значајни за обављање УПУ и других поштанских услуга. Осим тога правни оквир у Републици Србији у највећој мери је усклађен са другом поштанском директивом ЕУ. Следећи посебно значајан корак биће доношење новог Закона о поштанским услугама до краја 2014. године.

Еколошки фактори

СПС одрживост у поштанском сектору дефинише као „посвећеност одрживом развоју у интересу планете Земље, територијалне распрострањености поштанских услуга, корисника, менаџмента ПО и њиховог особља” и у последњих пет година значајно интензивира своје активности у овој области.

Имајући у виду да се одрживом развоју поштанског сектора да сада није поклањала довољна пажња у Републици Србији у наредном периоду би требало радити на подизању свести о одрживом развоју и друштвено одговорном пословању.

SWOT анализа

На основу анализе стања тржишта поштанских услуга у Републици Србији, показатеља развијености поштанског тржишта, одговарајуће законске регулативе, као и тенденција развоја поштанског саобраћаја у свету и Европи дефинисане су снаге и слабости, као и могућности и претње за даљи развој поштанског сектора.

Снаге	Слабости
<ol style="list-style-type: none"> 1) Развијена мрежа, која је највећим делом на нивоу европског просека 2) Регулаторни оквир скоро у потпуности у складу са ЕУ 3) Регулисана ситуација на тржишту кроз активности РАПУС-а 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Спорост у доношењу одлука 2) Тешкоћа у привлачењу директних страних инвестиција (пад кредитног рејтинга земље) 3) Селективна примена директива ЕУ везаних за смањење лимита по маси и цени РПУ (пошто Република Србија има статус кандидата и директиве нису обавезујуће)
Шансе	Претње
<ol style="list-style-type: none"> 1) Добијање статуса кандидата за чланство у ЕУ 2) Стварање ефикасније пословног окружења 3) Раст тражње за новим услугама 4) Потреба укључивања свих нивоа становништва 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Макроекономска нестабилност 2) Стање националне економије (пад БДП-а, инфлација, пад индустријске производње) 3) Супституција електронским услугама 4) Смањење куповне моћи 5) Смањење броја становништва

Стратешки циљев

Имајући у виду спроведене анализе, опредељења Републике Србије, као и дефинисане предности за развој, односно слабости и недостатке које могу да угрозе даљи развој поштанског сектора идентификовани су следећи стратешки циљев:

- 1) Развој поштанског тржишта сходно потребама привреде и грађана Републике Србије, а у складу са директивама ЕУ и препорукама СПС-а;
- 2) Развој УПУ у Републици Србији;
- 3) Развој и корпоратизација ЈПО;
- 4) Иновација постојећих и развој савремених поштанских услуга (поштанских, финансијских и електронских) и одрживости и ефикасности поштанске мреже и технологија;

- 5) Развој одговарајућих стандарда и регулативе, у области квалитета поштанских услуга, сигурности и безбедности корисника и запослених у поштанском сектору, као и сигурности поштанских пошиљака, а у складу са директивама ЕУ, препорукама СПС и других релевантних институција;
- 6) Омогућити интероперабилност са међународном мрежом;
- 7) Унапређење позиције Републике Србије у регионалним и међународним организацијама у области поштанског саобраћаја;
- 8) Развој људских ресурса;
- 9) Прихватање друштвене одговорности и заштита животне средине.

4.1.2 Могући сценарији развоја

Полазећи од циљева развоја идентификовани су могући сценарији развоја поштанских услуга у Републици Србији у наредном периоду. При креирању могућих сценарија пошло се од два основна становишта. Прво је да се задржи постојеће стање поштанског тржишта у Републици Србији. Друго становиште је да се спроведе поступак либерализације поштанског тржишта, при чему је разматрана различита динамика либерализације. На основу тога могући сценарији развоја су:

- 1) **Сценарио 1** – Задржавање постојећег стања

Поштанско тржиште у Републици Србији остаје непромењено.

- 2) **Сценарио 2** – Либерализација поштанског сектора

Поштанско тржиште Републике Србије се либерализује у складу са директивама и препорукама ЕУ до 2016. године при чему се води рачуна о степену припремљености тржишта, даљем развоју ЈПО, отварању поштанске мреже ЈПО, као и осигурању УПУ.

- 3) **Сценарио 3** – Убрзана либерализација поштанског сектора

Потпуна либерализација поштанског тржишта до 2014. године потпуно пратећи директиве ЕУ и потпуно отварање тржишта.

- 4) **Сценарио 4** – Успорена либерализација поштанског сектора

Либерализација поштанског тржишта до 2020. године пратећи директиве и препоруке ЕУ смањеним интензитетом и користећи период прилагођавања који се даје новим чланицама и земљама кандидатима.

Сваки од наведених сценарија има одређене предности и недостатке у погледу даљег развоја поштанског тржишта како са аспекта државе тако и са становишта ЈПО, ПО и корисника услуга. За оцену предности анализирани су могућности раста тржишта како по обиму и приходу тако и по цени и квалитету услуга.

У анализи недостатака разматрани су пре свега ризици који сваки од сценарија носи са собом у односу на спремност ЈПО, осигурање УПУ, даљи раст тржишта, осигурање фер услова на тржишту.

Применом Аналитичког хијерархијског процеса¹³ извршено је рангирање алтернативних сценарија. Код оцене предности сваког од сценарија добијен је следећи ранг алтернатива (Слика 4.1)

- 1) Сценарио 2 релативни ранг алтернативе 0,377

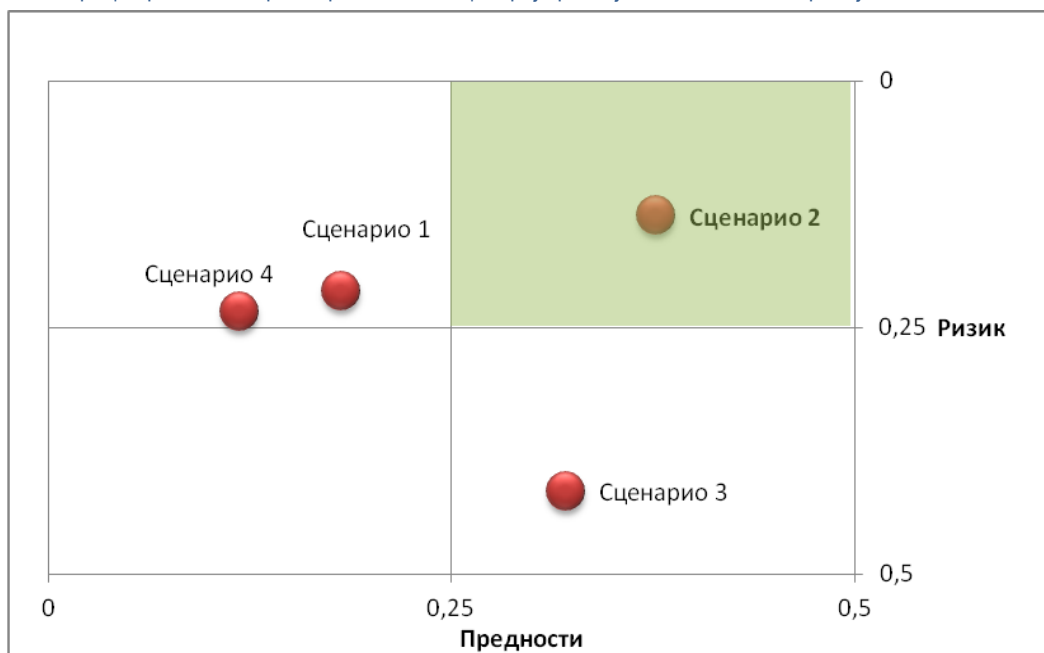
¹³ Аналитички хијерархијски процес (АНР – *eng. Analytical Hierarchy Process*) представља једну од најпознатијих метода научне анализе сценарија и доношења одлука конзистентним вредновањем хијерархија чије елементе чине циљеви, критеријуми, подкритеријуми и анализе.

2) Сценарио 3 релативни ранг алтернативе 0,321

3) Сценарио 1 релативни ранг алтернативе 0,182

4) Сценарио 4 релативни ранг алтернативе 0,119

Слика 4.1 Матрица предности и ризик различитих сценарија развоја поштанског саобраћаја

Анализа ризика остваривања сваког сценарија дала је ранг алтернатива

1) Сценарио 3 релативни ранг алтернативе 0,416

2) Сценарио 4 релативни ранг алтернативе 0,234

3) Сценарио 1 релативни ранг алтернативе 0,213

4) Сценарио 2 релативни ранг алтернативе 0,137

Укључивањем резултата анализе предности и ризика различитих сценарија развоја поштанског саобраћаја у Републици Србији добијена је матрица предности/ризика која је приказана на (Слици 4.1.)

У матрици су приказане су позиције сва четири различита сценарија.

Сценарио 1 – Немењање постојећег стања и Сценарио 4 – Успорена либерализација поштанског сектора налазе се у горњем левом квадранту који означава зону ниских предности и ниских ризика.

Потпуна либерализација поштанског тржишта до 2014. године потпуно пратећи директиве ЕУ и потпуно отварање тржишта предвиђеним Сценариом 3 доноси високе предности али носи са собом и висок ниво ризика.

Сценарио 2 који подразумева либерализацију у складу са директивама и препорукама ЕУ до 2016. године уважавајући степен припремљености тржишта, даљи развој ЈПО, отварање поштанске мреже ЈПО, као и осигурање УПУ једини се налази горњем десном квадранту, који је најмање ризичан и доноси највише предности те представља најповољније решење.

4.2. Стратегије развоја поштанских услуга

Реализација наведених стратешких циљева оствариће се преко следећих стратешких опција:

4.2.1. Стратегија 1 – Стратегија постепене либерализације тржишта поштанских услуга и прилагођавања поштанског сектора у процесу придруживања Републике Србије Европској унији

У складу са директивама ЕУ спроведено је делимично отварање националног поштанског тржишта. Међутим и даље постоји РПУ, као начин надокнађивања трошкова насталих пружањем УПУ.

Постоје одређени фактори који могу да утичу на временску динамику даље либерализације тржишта поштанских услуга, а то су пре свега: понашање корисника и њихови захтеви, нове услуге на тржишту и притисак на цене, притисак конкуренције и спремност ЈПО да после укидања РПУ обезбеди УПУ по приступачним ценама. Овоме свакако треба додати и стратешке циљеве државе која жели регулисати поштански сектор и тржиште тако да омогући: равноправно укључење поштанског тржишта Републике Србије у европско поштанско тржиште; конкуренцију и развој тржишта поштанских услуга; да сви заинтересовани ПО, корисници и држава буду задовољни, а да давалац УПУ профитабилно послује, даље коришћење УПУ по приступачним ценама за све грађане.

Имајући у виду наведене циљеве и искуства других држава у овом процесу Република Србија треба да спроведе постепену либерализацију тржишта поштанских услуга, која би подразумевала задржавање РПУ (100 грама), а затим њихово смањење сходно динамици придруживања и примени директива ЕУ.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Доношење новог Закона о поштанским услугама

Активност 2: Доношење подзаконских аката

Активност 3: Доношење одлуке о смањењу лимита РПУ

4.2.2. Стратегија 2 – Стратегија приступа мрежи јавног поштанског оператора

У складу са поштанским директивама ЕУ ЈПО треба да обезбеди приступ мрежи и елементима мреже и другим ПО који пружају поштанске услуге не територији Републике Србије, при чему је потребно дефинисати услове и цене приступа.

За реализацију ове стратегије потребно је анализирати постојеће капацитете поштанске мреже и створити услове за приступ мрежи. Предуслов за ефикасну примену је, поред доношења одговарајућих аката, и завршетак Главног поштанског центра Београд, као и реконструкција ГПЦ Нови Сад и ГПЦ Ниш. Изградњом новог РПЛЦ (ГПЦ) Београд и реконструкцијом друга два, уз одговарајућу аутоматизацију, створили би се предуслови да ЈПО омогући и другим ПО приступ својој мрежи, а ЈПО би могао да шири палету и обим услуга чиме би ГПЦ-и прерасли у логистичке центре ЈПО.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Реализација неопходних капиталних инвестиција у поштанском саобраћају

Активност 2: Доношење Општег акта о приступу мрежи ЈПО

Активност 3: Информисање ПО о могућностима приступа мрежи ЈПО

4.2.3. Стратегија 3 - Стратегија обезбеђивања одржавања и утврђивања начина финансирања универзалне поштанске услуге

На основу Закона о поштанским услугама ЈПО има право и обавезу обављања УПУ на целокупној територији Републике Србије и то под једнаким условима свим корисницима, сваким радним даном, не мање од пет пута седмично.

Законом је регулисано да ЈПО губитке обављања ових услуга надокнађује кроз ексклузивно право у виду пружања РПУ или уколико се овим средствима не подмире евентуални губици, недостајућа средства се обезбеђују из буџета.

Потпуна либерализације тржишта и укидање РПУ јавном поштанском оператору могу створити одређене проблеме, те због тога Република Србија мора имати јасно утврђену политику формирања цена УПУ и начина надокнаде евентуалног губитка. Ово подразумева и потпуну имплементацију процедуре вођења одвојеног рачуноводства и алокације трошкова ЈПО дефинисане поштанским директивама ЕУ, у национално законодавство. Након завршетка корпоратизације ЈПО и укидања РПУ, морају се анализирати трошкови пружања УПУ и дати предлог модела за њено финансирање.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Пуна примена вођења одвојеног рачуноводства и алокације трошкова ЈПО

Активност 2: Прорачун трошкова пружања УПУ

Активност 3: Анализа трошкова пружања УПУ након реструктурирања ЈПО

Активност 4: Прорачун трошкова пружања УПУ у складу са смањењем обухвата РПУ

Активност 5: Израда предлога модела финансирања УПУ

4.2.4. Стратегија 4 – Стратегија корпоратизације јавног поштанског оператора

Овом стратегијом обухваћено је спровођење процеса корпоратизације тј. пословне и статусне трансформације ЈПО сагласно одредбама Закона о јавној својини („Службени гласник РС”, број 72/11) и Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС”, број 119/12), као и на бази одлуке о покретању поступка трансформације донете од стране Владе. У том смислу потребно је спровести поступак процене вредности државне имовине коју тренутно користи ЈПО и која ће бити предмет оснивачког улога Републике Србије, након чега би следила одговарајућа промена оснивачког акта, статута ЈПО и организовање ЈПО као акционарског друштва са дводомним управљањем. У наредним корацима, Влада требала би да предузме све активности и мере неопходне за обезбеђивање услова за самостално деловање ЈПО на поштанском тржишту.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Спровођење корпоратизације ЈПО

Активност 2: Обезбеђивање услова за самостално деловање ЈПО на поштанском тржишту

4.2.5. Стратегија 5 – Стратегија модернизације и диверсификације поштанских услуга

Имајући у виду да број поштанских услуга како на глобалном нивоу, тако и у већини (поготово развијених) земаља има негативан тренд у последних неколико година, већина ПО приступила је диверсификацији својих сервиса. С друге стране, поштански сектор се налази у веома доброј стратешкој позицији, имајући у виду да глобална секторска повезаност, као и приступ интернету отварају нове пословне могућности. Све ово представља повољну климу за развој нових и модернизацију постојећих сервиса.

Иако се у овом процесу већина ПО суочава са читавим низом проблема, период између два конгреса (Женева – Доха) показао је да се НПО који су проширили своје активности и инвестирали у тродимензионалну поштанску мрежу (физичку, финансијску и електронску) налазе се тренутно у бољој позицији од осталих.

Процес модернизације и дивесификације поштанских услуга није једноставан и већина ПО се суочава са читавим низом проблема. С тим у вези, потребно је да ЈПО и ПО, уз подршку Владе и РАПУС-а, развијају студије о новим поштанским услугама, имајући у виду ЕУ искуства најбоље праксе.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Израда пројеката и студија у циљу развијања нових поштанских услуга

Активност 2: Преузимање искустава најбоље праксе држава чланица ЕУ у вези са савременим поштанским технологијама и анализа могућности примене истих у Републици Србији

Активност 3: Израда студија имплементације нових поштанских услуга

4.2.6. Стратегија 6 – Стратегија одрживости и ефикасности поштанске мреже

СПС питањима одрживог развоја у поштанском сектору бави се још од 1994. године, а један од кључних закључака Доха поштанске стратегије из 2012. године јесте да одржив развој остаје релевантан за поштански сектор. У том смислу, препорука је да се одржив развој схвати и примени мултидимензионално и на тај начин да би поред еколошког и друштвеног аспекта били обухваћени и модели одрживог поштанског пословања. Последњих година је СПС проширио своје еколошке активности кроз промоцију најбоље праксе и мерење утицаја поштанског сектора на животну средину. Стратегија из Дохе, у оквиру реализације циља „Јачање одрживог развоја поштанског сектора” предвиђа следеће основне правце и иницијативе:

1. Мониторинг и подизање свести о утицају поштанских активности на животну средину;
2. Подршка иницијативама које се односе на друштвену димензију одрживости;
3. Провера да ли се производи и услуге поштанског сектора користе на одржив начин;
4. Имплементација кампања са циљем подизања свести о одговорности према животnoj средини, корпорацији и друштву;
5. Формирање база података о сопственим карбон отисцима;
6. Предлог акција које треба предузети у поштанском сектору за смањење укупног карбонског отиска.

Имајући у виду да се одрживом развоју поштанског сектора у Републици Србији до сада није поклањала довољна пажња потребно је покренути активности у циљу подстицања истог.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Подизање свести и друштвено одговорно пословање

Активност 2: Едукација унутар поштанског сектора и јавне кампање

Активност 3: Квантификовање утицаја свих елемената пословања поштанског сектора на животну средину

4.2.7. Стратегија 7 – Стратегија достизања стандарда квалитета поштанских услуга прописаних на поштанском тржишту Европске уније

Крајем двадесетог века Европска комисија је у Зеленој књизи констатовала да је квалитет поштанских услуга низак, да у фокусу нису корисници, да су НПО неефикасни, односно да се концепт УПУ неуједначено развија. Тада је, по први пут наглашена потреба да се на нивоу ЕУ успоставе заједничка правила за развој поштанских услуга, нарочито у домену квалитета.

Ова проблематика детаљно је разрађена Директивом 97/67/ЕС у којој су између осталог установљена заједничка правила која се односе на утврђивање и усаглашавање стандарда квалитета за УПУ, као и за развој техничких стандарда из ове области. Координација ових активности поверена је ЦЕН-у, односно надлежном техничком комитету ТЦ 331. Активности ТЦ 331 од прошле године прати и надлежна комисија ИСС КС А 331.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Проглашавање релевантних стандарда квалитета на српском језику

Активност 2: Доношење српских стандарда хармонизованих са поштанским стандардима ЕУ

Активност 3: Усавршавање запослених у поштанском сектору у вези примене нових српских стандарда у области поштанских услуга

Активност 4: Имплементација проглашених стандарда и подзаконских аката

Активност 5: Достижање стандарда квалитета

Активност 5: Независни мониторинг, контрола, мерење и анализа квалитета обављања поштанских услуга

4.2.8. Стратегија 8 – Стратегија примене стандарда Европске уније у области сигурности и безбедности корисника поштанских услуга, запослених у поштанској делатности и поштанских пошиљака

Заштитне мере које треба да се примењују у области сигурности и безбедности корисника поштанских услуга, запослених у поштанској делатности и поштанских пошиљака, морају бити у складу са стандардима ЕУ, односно одговарајућим законским нормама и стандардима.

Потребно је обезбедити континуирано праћење и стручну обраду параметара безбедносног и укупног окружења, са циљем сталног унапређења система безбедности и заштите, као и перманентну едукацију запослених у поштанском сектору.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Едукација запослених у поштанском сектору у вези примене стандарда безбедности и сигурности

Активност 2: Примена стандарда од стране ПО у области безбедности корисника и запослених у циљу избегавања угрожавања живота и здравља људи и имовине

Активност 3: Предузимање активности у циљу заштите животне околине

4.2.9. Стратегија 9 – Стратегија интероперабилности (међуповезаности) са међународном мрежом

Основни циљ интероперабилности је да осигура ефикасно функционисање и координацију националне поштанске мреже са међународном поштанском мрежом. То укључује физичке, електронске и финансијске мреже поштанског сектора.

Што се тиче физичког слања пошиљака, требало би константно радити на побољшању ефикасности глобалног ланца преноса, користећи интегрисани и координисани приступ, како би се решили проблеми циркулисања поштанских пошиљака.

Овде су кључни фактори следећи: питања безбедности, смањење квалитета услуге на одређеним поштанским тржиштима, као и потреба за упрошћавањем садржаја услуга и производа, које корисницима нуде НПО.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Повећање поштанског интегритета и сигурности и олакшавање процедуре царинења

Активност 2: Стимулисање употребе информационалних и комуникационих технологија како би се побољшао приступ и учинак

Активност 3: Промовисање адресовања у националном поштанском систему

4.2.10. Стратегија 10 – Стратегија позиционирања Републике Србије у међународним поштанским организацијама

Историјски посматрано, Република Србија, као и све државне заједнице којима је припадала, активно су учествовале и заступале националне интересе у телима међународних организација у области поштанског саобраћаја. У прилог наведеном треба истаћи да је Кнежевина Србија била једна од 22 потписнице Оснивачког акта СПС, донетог 9. октобра 1874. године, и да је Пошта Југославије била један од оснивача савременог СПС-а учествујући у изради Устава СПС-а на Конгресу у Бриселу 1952. године. Важно је навести и да је тадашња Југославија била чланица у сталним телима СПС, као и да је СР Југославија била једна од држава оснивача ЦЕПТ-а, кровне организације ЦЕРП-а, основане 1992. године.

Општи циљ ове стратегије усмерен је на унапређење сарадње са релевантним међународним организацијама ради обезбеђења приступа развојним програмима помоћи, учешћа у регионалним пројектима реформе поштанског сектора, као и ради активног учешћа у различитим пројектним групама и размене поштанских експерата.

СПС – Имајући у виду да се налазимо на почетку четворогодишњег циклуса рада СПС, потребно је да ресорно министарство, у наредном периоду, образује Радну групу за припрему кандидатуре Републике Србије за чланство у сталним телима СПС (Административни савет и Поштанско оперативно веће), о чијем саставу ће се одлучивати на XXVI Конгресу, који ће се одржати у Истанбулу 2016. године.

XXV Конгрес одржан у Дохи 2012. године је донео резолуцију о поједностављењу поштанске трговине за микро, мала и средња предузећа широм света, која представља оквир за реализацију посебног програма. Према наведеном, а имајући у виду услугу ЈПО „PostExport-Извоз робе” развијену по угледу на иницијални пројектни концепт Поште Бразила, у наредном периоду, потребно је пратити активности СПС у овој области и заједничким деловањем ресорног министарства и ЈПО у правцу укључења Републике Србије у програм, обезбедити подршку СПС за унапређење система специфичностима земље.

ЦЕРП - Потребно је унапредити статус земље у овој регионалној организацији која представља својеврсну платформу за размену нових идеја у области поштанске регулативе, развоја тржишта и потреба корисника. С тим у вези, потребно је одржати континуитет учешћа представника ресорног министарства и РАПУС-а у специфичним радним групама које се баве политиком развоја поштанског саобраћаја на европском нивоу и јачањем сарадње са СПС-ом. Такође, потребно је обезбедити активно укључење у реализацију ЦЕРП пројеката, на основу ангажовања поштанских експерата ресорног министарства и поштанског регулатора Србије.

Генерални директорат за унутрашње тржиште и услуге Европске комисије (Одељење за on-line и поштанске услуге) – Неопходно је спровести активности у циљу обезбеђења средстава за реализацију будућих пројеката из претприступних фондова ЕУ. У наредном периоду, треба очувати континуитет обезбеђења стручно техничке помоћи из области поштанских услуга у форми радионица, семинара, студијских посета у организацији ЕК.

Даље, наставиће се рад представника РАПУС-а у ЕРГП-у, струковној организацији поштанских регулатора држава чланица ЕУ, где Република Србија као кандидат за приступање ЕУ, има статус посматрача, као и у њеним радним групама.

ПостЕвропа – Уз подршку ове организације, ЈПО као посебно активан члан исте, може унапредити свој положај у наредном периоду путем реализације различитих стратешких пројеката. Унапређењу сарадње значајно ће допринети и ангажовање ЈПО у радним групама ПостЕвропе.

Активности за реализацију ове стратегије:

Активност 1: Образовање Радне групе ресорног министарства за припрему кандидатуре Републике Србије за чланство у телима СПС-а

Активност 2: Образовање Стручне групе ресорног министарства и ЈПО ради унапређења даљег развоја услуге поједностављени извоз под окриљем СПС програма

4.2.11. Стратегија 11 – Стратегија развоја људских ресурса и прихватања социјалне одговорности

Потребно је стално спровођење активности усмерених ка развоју поштанских људских ресурса, као и стална сарадња са свим релевантним националним и међународним организацијама из ове области. Развој људских ресурса остваривао би се кроз различите облике образовања, стручног оспособљавања и усавршавања, као што су интерне и екстерне обуке, преквалификација и доквалификација запослених, полагање стручних испита, учешће на семинарима, сајмовима, конференцијама и симпозијумима и друго.

Активности за реализацију ове стратегије би биле:

Активност 1: Организовање стручног усавршавања и оспособљавања

Активност 2: Сарадња са међународним организацијама

5. Акциони план за реализацију Стратегије

У циљу потпуне реализације Стратегије, сачињен је Акциони план којим су предвиђене активности, рокови извршења и носиоци посла одговорни за реализацију појединих активности и то пре свега: Влада, министарство надлежно за област поштанских услуга - МТТ, РАПУС, ЈПО, остали ПО, као и други органи државне управе који ће дати допринос развоју и унапређењу поштанског тржишта.

Табела 5.1 Акциони план реализације Стратегије развоја поштанских услуга у Србији за период 2013-2016. године

Активности	Рок	Носиоци посла															
Стратегија 1 – Стратегија постепене либерализације тржишта поштанских услуга и прилагођавања поштанског сектора у процесу придруживања Републике Србије Европској унији																	
1.1. Израда Нацрта закона о поштанским услугама	2. квартал 2014. године	МТТ															
1.2. Доношење подзаконских аката	1. квартал 2015. године	МТТ, РАПУС															
1.3. Доношење одлуке о смањењу лимита резервисаног подручја на 50 грама	1. квартал 2016. године	РАПУС, МТТ															
Стратегија 2 – Стратегија приступа мрежи јавног поштанског оператора																	
2.1. Реализација неопходних капиталних инвестиција у поштанском саобраћају	4. квартал 2014. године	ЈПО															
2.2. Доношење Општег акта о приступу мрежи ЈПО	2. квартал 2015. године	РАПУС															
2.3. Информисање ПО о могућностима приступа мрежи ЈПО	3. квартал 2015. године	ЈПО															
Стратегија 3 – Стратегија обезбеђивања одржавања и утврђивања начина финансирања универзалне поштанске услуге																	
3.1. Вођење одвојеног рачуноводства и алокације трошкова ЈПО у смислу ЕУ директива	4. квартал 2014. године	ЈПО, РАПУС															
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Активности</th> <th>Рок</th> <th>Носиоци посла</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>3.2. Прорачун трошкова пружања УПУ</td> <td>1. квартал 2015. године</td> <td>ЈПО, РАПУС</td> </tr> <tr> <td>3.3. Анализа трошкова пружања УПУ након реструктурирања ЈПО</td> <td>4. квартал 2015. године</td> <td>ЈПО, РАПУС</td> </tr> <tr> <td>3.4. Прорачун трошкова пружања УПУ у складу са смањењем обухвата РПУ на 50 грама</td> <td>4. квартал 2015. године</td> <td>ЈПО, РАПУС</td> </tr> <tr> <td>3.5. Израда предлога модела финансирања УПУ</td> <td>4. квартал 2016. године</td> <td>МТТ</td> </tr> </tbody> </table>			Активности	Рок	Носиоци посла	3.2. Прорачун трошкова пружања УПУ	1. квартал 2015. године	ЈПО, РАПУС	3.3. Анализа трошкова пружања УПУ након реструктурирања ЈПО	4. квартал 2015. године	ЈПО, РАПУС	3.4. Прорачун трошкова пружања УПУ у складу са смањењем обухвата РПУ на 50 грама	4. квартал 2015. године	ЈПО, РАПУС	3.5. Израда предлога модела финансирања УПУ	4. квартал 2016. године	МТТ
Активности	Рок	Носиоци посла															
3.2. Прорачун трошкова пружања УПУ	1. квартал 2015. године	ЈПО, РАПУС															
3.3. Анализа трошкова пружања УПУ након реструктурирања ЈПО	4. квартал 2015. године	ЈПО, РАПУС															
3.4. Прорачун трошкова пружања УПУ у складу са смањењем обухвата РПУ на 50 грама	4. квартал 2015. године	ЈПО, РАПУС															
3.5. Израда предлога модела финансирања УПУ	4. квартал 2016. године	МТТ															
Стратегија 4 – Стратегија корпоратизације јавног поштанског оператора																	

4.1. Корпоратизација ЈПО	3. квартал 2014. године	МТТ, МФП, ЈПО
4.2. Обезбеђивање услова за самостално деловање ЈПО на поштанском тржишту	4. квартал 2014. године	МТТ, ЈПО
Стратегија 5 – Стратегија модернизације и диверсификација поштанских услуга		
5.1. Израда пројеката и студија у циљу развијања нових поштанских услуга	Трајна активност	ЈПО, ПО
5.2. Преузимање искустава најбоље праксе држава чланица ЕУ у вези са савременим поштанским технологијама и анализа могућности примене истих у Републици Србији	Трајна активност	ЈПО, ПО
5.3. Израда студија имплементације нових поштанских услуга	Трајна активност	ЈПО, ПО
5.4. Израда пројеката и студија у циљу развијања нових поштанских услуга	Трајна активност	ЈПО, ПО
Стратегија 6 – Стратегија одрживости и ефикасности поштанске мреже		
6.1. Подизање свести и друштвено одговорно пословање	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
6.2. Едукација унутар сектора и јавне кампање	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
6.3. Квантификовање утицаја свих елемената пословања поштанског сектора на животну средину	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
Стратегија 7 – Стратегија достизања стандарда квалитета поштанских услуга прописаних на поштанском тржишту Европске уније		
7.1. Проглашавање релевантних стандарда квалитета на српском језику	4. квартал 2014. године	ИСС
7.2. Доношење српских стандарда хармонизованих са поштанским стандардима Европске уније	4. квартал 2014. године	ИСС
7.3. Усавршавање запослених у поштанском сектору у вези примене нових српских стандарда у области поштанских услуга	4. квартал 2016. године	МТТ, РАПУС, ПО, ИСС
Активности	Рок	Носиоци посла
7.4. Имплементација проглашених стандарда и подзаконских аката	1. квартал 2015. године	МТТ, РАПУС
7.5. Достизање стандарда квалитета	Трајна активност	ЈПО, ПО
7.6. Независни мониторинг, контрола, мерење и анализа квалитета обављања поштанских услуга	Трајна активност	МТТ, РАПУС
Стратегија 8 – Стратегија примене стандарда Европске уније у области сигурности и безбедности корисника поштанских услуга, запослених у поштанској делатности и поштанских пошиљака		

8.1. Едукација запослених у поштанском сектору у вези примене стандарда безбедности и сигурности	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
8.2. Примена стандарда од стране поштанских оператора у области безбедности корисника и запослених у циљу избегавања угрожавања живота и здравља људи и имовине	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
8.3. Предузимање активности у циљу заштите животне околине	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
Стратегија 9 – Стратегија интероперабилности (међуповезаности) са међународном мрежом		
9.1. Повећање поштанског интегритета и сигурности и олакшавање процедуре царинења	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
9.2. Стимулисање употребе информационих и комуникационих технологија како би се побољшао приступ и учинак	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
9.3. Промовисање адресовања у националном поштанском систему	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
Стратегија 10 – Стратегија позиционирања Републике Србије у међународним поштанским организацијама		
10.1. Образовање Радне групе ресорног министарства за припрему кандидатуре Републике Србије за чланство у сталним телима СПС-а	3. квартал 2013. године	МТТ
10.2. Образовање Стручне групе ресорног министарства и ЈПО ради унапређења даљег развоја услуге поједностављени извоз под окриљем СПС програма	4. квартал 2013. године	МТТ, ЈПО
Стратегија 11 – Стратегија развоја људских ресурса и прихватања социјалне одговорности		
11.1. Организовање стручног усавршавања и оспособљавања	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО
11.2. Сарадња са међународним организацијама	Трајна активност	МТТ, РАПУС, ЈПО, ПО

6. Контрола и ревизија реализације Стратегије

Циљ контроле и мониторинга спровођења Стратегије је да се путем уочавања одређених недостатака врши усавршавање примењеног модела Стратегије. Све планиране активности спроводиће се у циљу заштите корисника поштанских услуга, запослених у поштанској делатности и заштите државних интереса.

Контрола ће се спроводити путем контроле извршења активности наведених у Акционом плану и провером поштовања утврђене динамике.

Контрола ће се вршити кроз контролу реализације циљева, упоређујући и квантитативне и квалитативне параметре. Имајући у виду динамику промена на европском поштанском тржишту, неопходно је вршити континуирано прилагођавање поштанског сектора учачањем и отклањањем недостатака и сталним усавршавањем усвојених стратегија. Кориговање Стратегије ће се вршити, у складу са повратним информацијама из процеса контроле.

У циљу евалуације извршавања циљева и активности потребно је да РАПУС континуирано прати, прикупља и редовно ажурира статистичке податке и показатеље тржишта поштанских услуга, објављује статистичке податке на свом сајту и врши израду и објављивање извештаја о стању и развоју тржишта поштанских услуга у Републици Србији.

7. Завршни део

Ову стратегију објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

05 број 345-3803/2013
У Београду, 30. априла 2013. године

Влада

Председник,
Ивица Дачић, с.р.